

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

10 Ad quem pertineat constituere symbolum fidei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

habet eandem rationem cum aliis effectibus gratie sanctificantis. Aliud est, quod miraculose ibi corpus Christi continetur, & sic concluditur sub omnipotentia, sicut & omnia alia miracula, quae omnipotentiae attribuiuntur.

ARTICVLVS IX.

Utrum conuenienter articuli fidei in simbolo ponantur.

AD NONVM sic proceditur. Videtur, quod inconuenienter articuli fidei in simbolo ponantur. Sacra. n. scriptura est regula fidei, cui nec addere, nec subtrahere licet. Dicitur. n. Deut. 4. Non addetis ad uerbum quod uobis loquor, neque auferetis ab eo. ergo illicitum fuit aliud symbolum constitucere, quasi regulam fidei, post sacram scripturam editam.

¶ Super Quaestione prima Articulum nonum, & decimum.

¶ 1. Præ. Sicut Apostolus dicit ad Eph. 4. Vna est fides: sed symbolum est professio fidei. ergo inconuenienter traditur multiplex symbolum.

¶ 2. Præ. Confessio fidei, quae in simbolo continetur, pertinet ad omnes fideles: sed non omnibus fide libus conuenit credere in Deum, sed solum illis, qui habent fidem formatam. ergo inconuenienter symbolum fidei traditur sub hac forma uerborum, Credo in unum Deum.

¶ 3. Præ. Descensus ad inferos est vnus de articulis fidei, sicut supra dictum est: sed in simbolo antiquorum Patrum non fit mentio de descensu ad inferos. ergo uidetur insufficienter collectum.

¶ 4. Præ. Sicut Augustinus dicit exponens illud Ioan. 14. Creditis in Deum, & in me credite. Petro aut Paulocredimus: sed non dicimur credere, nisi in Deum. Cum ergo ecclesia catholica sit pure aliquo creatum, uidetur quod inconuenienter dicatur: In unam sanctam catholicam, & apostolicam Ecclesiam.

¶ 5. Præ. Symbolum ad hoc traditur, ut sit regula fidei: sed regula fidei debet omnibus proponi, & publice. quod libet ergo symbolum deberet in Missa cantari, sicut symbolum Patrum. non uidetur ergo esse conueniens editio articulo fidei in simbolo.

SED CONTRA est, quod Ecclesia uniuersalis non potest errare: quia Spiritu sancto gubernatur, qui est spiritus ueritatis. Hoc enim promisit Dominus discipulis Ioan. 16. dicens. Cum uenerit ille Spiritus ueritatis, docebit uos omnem ueritatem: sed symbolum est auctoritate uniuersalis Ecclesie editum. nihil ergo inconueniens in eo continetur.

RESPON. Dicendum, quod sicut Apostolus dicit ad Hebr. 11. Accedentem ad Deum oportet credere: credere autem non potest aliquis, nisi ei ueritas, quae credat, proponatur. Et ideo necessarium fuit, fidei ueritatem in unum colligi. ut facilius posset omnibus proponi, ne aliquis per ignorantiam fidei a ueritate deficeret: & ab huiusmodi sententiarum fidei collectione nomen Symboli est acceptum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod ueritas fidei in sacra scriptura diffuse continetur, & uariis modis, & in quibusdam obsecure, ita quod ad eliciendum fidei ueritatem ex sacra scriptura, requiritur longum studium & exercitium, ad quod non possunt peruenire omnes illi, quibus necessarium est cognoscere fidei ueritatem, quorum plerique aliis negotiis occupati, studio vacare non possunt: & ideo fuit necessarium, ut ex sententiis sacre scripturae aliquid manifestum summarie colligeretur, quod proponeretur omnibus.

AD CREDENDUM, quod quidem non est additum sacrae scripturae, sed potius ex sacra scriptura sumptum.

AD SECUNDUM dicendum, quod in omnibus symbolis eadem fidei docetur ueritas: sed ibi oportet populum diligentius instrui de fidei ueritate, ubi errores in surgunt, ne fides simplicium per hereticos corrumpatur. Et haec fuit causa, quare necesse fuit addere plura symbola, quae in nullo alio differunt, nisi quod in uno plenus explicantur, quae in alio continentur implicite, secundum quod exigebat haeretico rum instantia.

AD TERTIUM dicendum, quod confessio fidei traditur in simbolo, quasi ex personatorius Ecclesiae, quae per fidem unitur: fides autem Ecclesiae est fides formata. Talis enim fides inuenitur in omnibus illis, qui sunt numero, & merito de Ecclesia: & ideo confessio fidei in simbolo traditur, secundum quod conuenit fidei formatae, ut etiam si qui fideles fidem formatam non habent, ad hanc formam pertingere studeant.

AD QUARTUM dicendum, quod de descensu ad inferos nullus error erat exortus apud haeticos: & ideo non fuit necessarium aliquam explicationem circa hoc fieri: & propter hoc non reiteratur in simbolo Patrum, sed supponitur tanquam praedeterminatum in simbolo Apostolorum. Non enim symbolum sequens abolet praecedens, sed potius illud exponit, ut dictum est.

AD QUINTUM dicendum, quod si dicatur, In sanctam Ecclesiam catholicam, hoc est intelligendum secundum quod fides nostra refertur ad Spiritum sanctum, qui sanctificat Ecclesiam, ut sit sensus. Credo in Spiritum sanctum sanctificantem Ecclesiam: sed melius est, & secundum communioem usum, ut non ponatur ibi, In, sed simpliciter dicatur, sanctam Ecclesiam catholicam: sicut etiam Leo Papa dicit.

AD SEXTUM dicendum, quod quia symbolum Patrum est declaratum symbolum Apostolorum, & est fuit conditum fidei iam manifestata, & Ecclesia pacem habente, propter hoc publice in Missa cantatur. Symbolum autem Apostolorum, quod tempore persecutionis editum fuit fide nondum publicata, occulte dicitur in Prima, & in Completorio, quasi contra tenebras errorum praeteritorum, & futurorum.

ARTICVLVS X.

Utrum ad summum Pontificem pertineat fidei symbolum ordinare.

AD DECIMUM sic proceditur. Videtur, quod non pertineat ad summum Pontificem fidei symbolum ordinare. Noua enim editio symboli necessaria est propter explicationem articulo rum fidei, sicut dictum est. * sed in ueteri testamento articuli fidei magis, ac magis explicabantur secundum temporum successione m per hoc, quod ueritas fidei magis manifestabatur secundum maiorem propinquitatem ad Christum, ut supra dictum est. Cessante ergo tali causa in noua lege, non debet fieri maior ac maior explicatio articulo rum fidei. ergo non uideatur ad auctoritatem summi Pontificis pertinere noua editio symboli.

¶ 2. Præ. Illud quod est sub ana-

¶ Super Quaestione prima Articulum decimum.

¶ 1. Nat. 10. dub. 1. occurrit circa minores propositionem, scilicet: Hoc autem, scilicet, determinare finaliter quae fidei sunt, pertinet ad auctoritatem summi Pontificis. Nam quidam hoc non admittunt ex eo, quod Papa potest esse haeticus: & propter determinationem factam in consilio Constantien si, quod scilicet Papa subest concilio uniuersali in his, quae sunt fidei. Et quia par in parem non habet imperium, ac per hoc unus Papa non ligat alium: & consequenter determinatio facta per unum Papam

In solu. ad 2. huius ar.

Inf. q. 11. art. 2. ad 3. & po. q. 10. ar. 4. ad 13.

ar. praeced.

ar. 4. & 7. ad 1.

serpam, & successores, & diffinitio cabaliter, eo quod sine penitentia sunt dona Dei. Et ratio est, quia in his Papa excedit scriptum: sic dicitur in excedendo scriptum. Et omnes vere inuicem medaces dicunt, ego dixi in excessu meo, ois homo mendax. Talia aut sunt ea, que sunt fidei, quod licet Papa non ex lo la papas authoritate, sed ex papatu, vt substat diuina assistentia, ad ecclesie fidem ueram docendam distinet iudicialiter in materia fidei excedens scriptum: & propterea determinat non respectu hominum, sed simpliciter & irrevocabiliter, ac ligat se, & alios.

sententia tota Ecclesia firmiter teneatur: & ideo ad solam authoritatem summi Pontificis pertinet noua editio Symboli, sicut & omnia alia que pertinent ad totam Ecclesiam, ut congregare synodum generalem, & alia huiusmodi.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod in doctrina Christi, & Apostolorum ueritas fidei est sufficienter explicata: sed quia peruersi homines apostolicam doctrinam, & ceteras doctrinas, & scripturas peruertunt ad sui ipsorum perditionem, sicut dicitur 2. Pet. vlt. ideo necessaria fuit temporibus preecedentibus explicatio fidei contra insurgentes.

AD SECUNDUM dicendum, quod prohibitio, & sententia synodi se extendit ad priuatas personas, quarum non est determinare de fide. Non enim per huiusmodi sententiam synodi generalis ablata est potestas sequenti synodo nouam editionem Symboli facere, non quidem aliam fidem continentem, sed eandem magis expositam. Sic enim qualibet synodus obseruauit, ut sequens synodus aliquid exponeret supra id, quod preecedens synodus exposuerat propter necessitatem alicuius haresis insurgentis. Vnde pertinet ad summum Pontificem, cuius authoritate synodus congregatur, & eius sententia confirmatur.

AD TERTIUM dicendum, quod Athanasius non composuit manifestationem fidei per modum Symboli, sed magis per modum cuiusdam doctrinae, ut ex ipso modo loquendi apparet: sed quia integram fidei ueritatem eius doctrina breuiter continebat, authoritate summi Pontificis est recepta, ut quaui regu la fidei habeatur.

QVAESTIO II.

De actu fidei, in decem articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de actu fidei. Et primo, de actu interiori. Secundo, de actu exteriori.

CIRCA primum quærentur decem.

Primo, quid sit credere, quod est actus interior fidei.

- A ¶ Secundo, Quot modis dicatur.
- ¶ Tertio, Vtrum credere aliquid supra rationem naturalem, sit necessarium ad salutem.
- ¶ Quarto, Vtrum credere ea, ad qua ratio naturalis peruenire potest, sit necessarium.
- ¶ Quinto, Vtrum sit necessarium ad salutem credere aliqua explicitè.
- ¶ Sexto, Vtrum ad credendum explicitè, omnes æqualiter teneantur.
- ¶ Septimo, Vtrum habere fidem explicitam de Christo, semper sit necessarium ad salutem.
- ¶ Octauo, Vtrum credere Trinitatem explicitè, sit de necessitate salutis.
- B ¶ Nono, Vtrum actus fidei sit meritorius.
- ¶ Decimo, Vtrum rō humana diminuat meritū fidei.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum credere sit cum assensione cogitare.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur quod credere non sit cum assensione cogitare. Cogitatio enim importat quandam inquisitionem. dicitur enim cogitare, quasi simul coagitare: sed Dam. dicit in 4. li. * quod fides est non inquisitus consensus. ergo cogitare non pertinet ad actum fidei.

¶ 2. Præ. Fides in ratione ponitur, vt infra * dicitur: sed cogitare est actus cogitatiuae potentia, qua pertinet ad partem sensitiuam, vt in primo * dictum est. ergo cogitatio ad fidem non pertinet.

¶ 3. Præ. Credere est actus intellectus, quia eius obiectum est verum: sed assentire non videtur esse actus intellectus, sed voluntatis, sicut etiam consentire, vt supra * dictum est. ergo credere non est cum assensione cogitare.

SED IN CONTRARIVM est, quod August. sic diffinit credere, in lib. * de Prædestinatione sanctorum.

RESPON. Dicendum, quod cogitare tripliciter sumi potest. Vno modo, cōiter pro qualicūque actuali cōsideratione intellectus, sicut Aug. dicit in 14. * de Tri. Hanc nunc dico intelligentiam, qua intelligimus cogitantes. Alio modo, dicitur cogitare magis proprie consideratio intellectus, qua est cum quadam inquisitione, antequam perueniatur ad perfectionem intellectus per certitudinem uisionis: & secundum hoc Aug. dicit 15. * de Tri. q. Dei filius non cogitatio dicitur, sed uerbum Dei dicitur. Cogitatio quippe non straperueniens ad id, quod scimus, atq; inde formata, uerbum nostrum est: & ideo uerbum Dei sine cogitatione debet intelligi, non aliquid habens formabile, quod possit esse informe: & secundum hoc cogitatio proprie dicitur motus animi deliberantis, nondum perfecti per plenam uisionem ueritatis. Sed quales motus potest esse uel animi deliberantis circa intentiones uniuersales, quod pertinet ad intellectuā partem: uel circa intentiones particulares, quod pertinet ad partem sensitiuam: ideo cogitare secundo modo sumitur p actu intellectus deliberantis: tertio modo, pro actu uirtutis cogitatiuae. Si ergo cogitare sumatur cōiter secundum primum modum, sic hoc quod dicitur cum assensione cogitare, non dicit totam rationem eius, quod est credere. Nam per hunc modum etiam qui considerat ea quae scit, uel intelligit, cum assensione cogitat. Si uero sumatur cogitare secundo modo, sic in hoc intelligitur tota ratio huius actus, qui est credere. Actum enim ad intellectum pertinentium, quidam habent firmam assensionem absque tali cogitatione, sicut cum aliquis considerat ea quae scit, uel intelligit: talis enim consideratio iam est formata,

3. di. 23. q. 2. art. 2. q. 1. & ver. q. 14. ar. a

li. 4. ortho. si dei, c. 12.

q. 4. art. 2. p. p. q. 73. ar. 4.

p. 2. q. 15. ar. 1. ad 3.

c. 2. parum ante mediū tomo 7. li. 14. cap. 7. a medio 10. §

li. 15. c. 16. in prin. to. §